

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacției.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrației tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Ședința V.

Ținută la 24 aprilie (7 maiu), 1913 ora 4 p. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp. Notar: Iosif Moldovan.

Nr. 52. În preîngrijirile sale părintești și bazat pe împrejurările de trai schimbate față cu trecutul, P. S. Sa Domnul Episcop diecezan află de just și ecuitabil și prin urmare se află îndemnat a propune și cu conșezul sinodului a enunța ca concluz:

Retribuțiunea zilnică de 8 cor. a deputaților sinodali începând cu sesiunea actuală se urcă la 10 cor., iar sepele de drum după tarifa.

Nr. 53. Urmează la ordinea zilei raportul comisiunii spețiale în chestiunea adaptării internatului diecezan din Beiuș, exmisă prin concluzul sinodal Nr. 21 din 1912, raport cetit prin raportorul Dr. Gavril Cozma.

Pe baza raportului cetit, a planului de adaptări și a preliminarului de spese, prezentate prin Ven. Consistoriu din Oradea-mare, și după binevoitoarele informațiuni a P. S. Sale Dluî Episcop, Sinodul primește cu unanimitate propunerea comisiunii în următoarele:

Constatată fiind necesitatea iminentă de a se efectua de urgență adaptările contemplate la internatul gr. or. român diecezan din Beiuș, Sinodul în scopul acesta pe baza șchiței de plan și respective a planului de edificare și a preliminarului de spese prezentate de Ven. Consistoriu din Oradea-mare — decretază executarea fără amânare a acestor adaptări până la suma de 80.000 adică: optzeci mii coroane. Pentru acoperirea acestei sume Sinodul decide a se anticipa din cutareva fond diecezan suma de 50.000: cincizeci mii cor., iar restul de 30.000: treizeci mii să se acopere prin colectă.

Executarea tuturor afacerilor, atât de edificare cât și de finanțare se concrede P. S. Sale Domnului Episcop diecezan și Ven. Consistoriu din Arad, cari vor avea îndatorirea ca să îngrijiască și de modalitatea refundării sumelor anticipate și a intereselor de 5°/_o ale acestora.

Nr. 54. Tot aceasta comisiune raportează asupra proiectului, de regulament referitor la afacerile interne ale internatului diecezan din Beiuș prezentat prin Ven. Consistoriu din Oradea-mare și propune, iar sinodul decide:

Consistorul din Oradea-mare se autorisează ca și până la decretarea definitivă a acestuia, să-l pună în aplicarea provizorie la internatul din Beiuș și întrucât se va dovedi de corespunzător i-se pune în da-

torință al prezintă Sinodului eparhial spre decretare definitivă dinpreună cu modificările ce le-ar afla de bune.

Regulamentul acesta se recomandă spre asemenea scop și fundațiunii Zsigaiene.

Nr. 55. Memorandul prezentat de candidatul la preoție Victor G. Filip, fost rector catichet la internatul diecezan din Beiuș în chestiunea organizației interne și a adaptării edificiului internatului diecezan, tot la propunerea comisiunii spețiale de mai sus:

Se transpune Consistorului din Oradea-mare pentru apleșiare.

Nr. 56. Urmează raportul comisiunii epitropești asupra socoților fundațiilor administrate de Consistoriu din Oradea-mare pe anul 1912.

I. Fundațiunea Zaharie Mihoc și soția.

Starea la finea anului 1911	cor. 10.955·01
Venitele și întratele pe anul 1911	„ 592·04
de tot	cor. 11.574·05
Spesele anului 1912	„ 251·33
Starea la finea anului 1912	cor. 11.295·72

II. Fundațiunea Gheorghe Lazar și soția Hermina.

Starea la finea anului 1911	cor. 5.228·56
Întratele și venitele anului 1912	„ 345·08
de tot	cor. 5.573·64
Șițele și spesele anului 1912	„ 60·91
Deci starea la finea an. 1912	cor. 5.512·73

III. Fundațiunea Teodor Oancea.

Starea la finea anului 1911	cor. 2.416·53
Venitele și întratele anului 1912	„ 99·42
de tot	cor. 2.515·95
Șițele și spesele anului 1912	„ 0·34
Deci starea la finea an. 1912	cor. 2.515·61

IV. Fundațiunea Dr. Gheorghe Popa.

Starea la finea anului 1911	cor. 2.515·47
Venitele și întratele anului 1912	„ 157·51
de tot	cor. 2.672·98
Șițele și spesele anului 1912	„ 2·71
Deci starea la finea an. 1912	cor. 2.670·27

Socoțile fiind în ordine și exacte se aprobă, iar Consistoriului din Oradea-mare i-se dă absolutoriul

Nr. 57. În chestiunea socoților fundaționali din punctul precedent deputatul sinodal Nicolae Zigre propune, iar sinodul decide:

Consistoriul din Oradea-mare este chemat să prezinte pe sesiunea proxima propuneri privitor la inactivarea numitelor fundațiuni, întrucât ar fi sosit timpul de inactivare.

Nr. 58. Se cetește raportul comisiei sinodale de control asupra celor constatate la Consistoriul din Oradea-mare.

Raportul se ia la cunoștință.

Nr. 59. Comisiunea școlară prin raportorul Iuliu Groșorean prezintă raportul șpețial al Consistorului din Arad Nr. 1815 din 1913 privitor la școlile cari nu funcționează.

Sinodul releagă afacerea Consistoriului spre a decide în cauză, după cum vor cere mai bine interesele bisericii și ale învățământului.

Nr. 60. Comisiunea organizatoare prin raportorul Nicolae Zigre prezintă și cetește raportul delegațiunii congresuale pentru regularea și rezolvirea afacerilor de despărțire hierarhică care:

Atât în general cât și în șpețial se ia la cunoștință și se decide a se susceape în buget a conto speselor trebuincioase suma de 2000 cor. și în anul curent.

Nr. 61. Tot comisiunea organizatoare prezintă proiectele de normativ pentru regularea procedurii la alegerea membrilor sinodului protopresbiteral, elaborat de ambele Consistoare în temeiul însărcinării P. V. Consistoriu mitropolitan dela 12/25 noemvrie 1912 Nr. 558.

La propunerea comisiei:

Se iau de bază la desbaterea șpețială ambele proiecte fiind aproape congruente.

Trecându-se la desbatere șpețială se primește proiectul Consistoriului din Arad cu următoarele modificări.

La §. 9. În loc de „Drept de alegere activ și pasiv au toți parochienii, cari au calitățile decretate în §-6 al Stat. organic” ect. să se zică; „Drept de alegere activ și pasiv au toți parochienii *mireni*” etc.

Nr. 62. Comisia organizatoare mai prezintă raportul Consistorului din Arad în chestia înmulțirii stipendiilor din fundațiunea „Gavril Faur de Teiuș” după ce venitul fundațiunii a crescut. La propunerea comisiei sinodul decide:

Sustinând de astădată cele 3 stipendii acordate, după ce vor deveni în vacanță se enunță a se reduce iarăși la 2 stipendii ameliorate la 300 adică trei sute cor.; iar restul venitului fundațional să se capitalizeze până se va putea sporl cu suma urcată conform recerșilor actuali.

Nr. 63. Afacerea raportului de drept între episcopul diecezan și prezidentul Consistorului din Oradea-mare la propunerea comisiei organizatoare:

Se predă P. S. Sale Domnului Episcop pentru competentă opinie.

Nr. 64. Comisiunea organizatoare prin referentul Vasilie Goldiș referiază raportul Consistoriului din Arad în meritul împărțirii protopopiatului Timișorii și crearea unui nou protopopiat cu sediul în Vinga. La propunerea comisiei sinodul aduce următorul conclud:

Sinodul încuviințează și decide împărțirea protopopiatului actual al Timișorii în două protopopiate, unul cu sediul în Timișoara și altul cu sediul în Vinga.

La protopopiatul Timișorii vor aparține 23 comune bisericești și anume comunele: Bazoș, Becicerecul mic, Beregsău, Bucovăț, Cerneteaz, Chișoda, Ghiroc, Herniacova (Aranyág), Ghiroda cu filia Überland, Ianova, Izvin, Medveș, Moșnița, Parța, Pobda, Remetea-Timișană, Șag, St. Andraș, Sânt-Mihaiul-român, Timișoara-Elisabetin, Timișoara-Fabric, Timișoara-Franciscin (Mehala) și Uvin cu filia Szakálháza; — iară de noul protopopiat cu sediul în Vinga să se țină următoarele comune bisericești: Bărăteaz, Bencecu român, Bodrogul nou, Bodrogul vechiu, Calacea, Chineș, Fenlac, Hodoniu, Jadaniu, Monoștor, Muraniu, cu filia Pischia, Seceaniu, Săcusigiu cu filia Munar și Vinga cu filia Dreispitz având să se mai alătore la acest nou protopresbiterat al Vingii și comuna bis. Sânt-Nicolaul-mic din protopopiatul Lipovii, deci noul protopopiat va avea 15 comune bisericești.

În legătură cu aceasta sinodul decide, ca comuna bisericească Pustiniș să fie trecută dela protopopiatul Timișorii la protopopiatul Banat-Comloșului.

Consistorul diecezan din Arad se avizează, că pentru aceasta nouă arondare a protopopiatelor să ceară îndemnizare ulterioară dela Măritul Congres național bisericesc.

Nr. 65. În legătură cu aceasta afacere comisiunea organizatoare pe baza aceluiași raport consistorial mai propune, iar sinodul decide:

Avându-se în vedere trebuința eventuală, ca în scopul unei administrări mai ușoare și mai intenzive și celelalte protopopiate atât din districtul Consistorului aradan, cât și din cel al Orăzii-mari să fie din nou arondate, Consistorul din Arad și cel din Oradea-mare sunt avizate a face aceasta chestiune obiect de cercetare și de studiere și încât ar află necesar, la sesiunea proxima sinodală să prezinte propuneri motivate și amănunțite în acest obiect referindu-se și la modalitatea de dotare a noilor protopopi.

Nr. 66. Urmează referada comisiei petiționare care prin referentul său Dr. Cornel Iancu propune, iar Sinodul decide:

Rugarea profesorului de cântare și muzică dela institutul pedagogic teologic din Arad Trifon Lugojan pentru socotirea anilor 1900/1901 și 1901/1902 la fondul de penziune și dotarea ca profesor ordinar.

Să se transpună Consistoriului din Arad spre competentă afacere.

Nr. 67. Raportul oficiului protopopesc din Șiria cu rugarea comitetului parohial din Curtacher, în care cer să se lase arânda sesiunii dela parohia a doua, vacanță, în folosința comunei bisericești spre scopul școlilor de acolo.

Se transpune Consistoriului din Arad spre competență deliberare.

Nr. 68. Cererea comunei bisericești din Fabricul-Timișorii pentru permiterea de colectă în dieceză, în scopul salvării școalelor confessionale și a parohiei centrale, care este periclitată.

Se încuviințează.

Nr. 69. Rugarea comunei bisericești Feniș pentru concesiune de colectă în favorul zidirii bisericii.

Se încuviințează.

Nr. 70. Rugarea comunei bisericești F. Oșorhei, transpusă prin V. Consistoriu din Oradea-mare pentru încuviințarea de colectă în scopul edificării bisericii.

Se încuviințează.

Nr. 71. Rugarea comunei bisericești Leauți pentru prelungirea termenului de colectă în scopul edificării bisericii.

Se încuviințează.

Nr. 72. Rugarea credincioșilor din Păiușeni pentru încuviințarea de colectă și ajutor dela Ven. Consistoriu în scopul edificării bisericii.

Se restituie petenților pentru înaintare pe calea oficială, iar Consistorul se autorizează a o rezolvă meritorial.

Nr. 73. Rugarea profesorului catihet Alexandru Mișuța din Timișoara în cauza regulării salariului său în conformitate cu salariul profesorilor și al officianților consistoriali din Arad.

Se transpune în competența Consistoriului.

Nr. 74. Rugarea filiei Perul, înaintată cu raportul oficiului protopopesc din Belinț pentru încuviințarea de colectă în scopul renovării bisericii.

Se încuviințează.

Nr. 75. Rugarea profesoarelor dela școala diecezană civilă de fete din Arad, Octavia Dr. Ciuhandu și Hermina Arjoca pentru a li-se regulă cvincvenalele și a fi definitivitate la catedrele lor.

Se transpune Consistoriului din Arad spre deliberare competentă.

Nr. 76. Rugarea comunei bisericești Vinga pentru încuviințare de colectă în scopul renovării bisericii.

Se încuviințează.

Nr. 77. Rugarea comunei bisericești Groși (tractul Radna) pentru colectă în scopul zidirii bisericii.

Se restituie pentru ajustare.

Nr. 78. Rugarea preotului Antoniu Perva din B. Rogoz pentru închiderea birtului din apropierea bisericii.

Se transpune Consistoriului din Oradea-mare pentru cercetare așteptându-se raport pe sesiunea proximă a sinodului.

Nr. 79. Rugarea lui Dimitrie Pelici și consoții din Ianova tractul Timișorii, prin care cer delăturarea administratorului parohial V. Ionescu.

Se transpune Consistoriului spre deliberare competentă.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe 25 april (8 maiu) la orele 10, când vor urma la ordinea zilei afacerile încă neresolvate, ședința se ridică la orele 7 și $\frac{1}{4}$ seara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința VI ținută la 25 aprilie (8 maiu) 1913.

Joan J. Bapp,

Episcop-președinte.

Iuliu Moldovan,
notar.

Tovit.

(Prelegere metodică).

Ținta. Azi vom vorbi despre suferințele unui om credincios și milostiv.

I. Analiza. Cine era omul acela? Era Tovit, unul din Izrailitenii cei mulți, ce erau în robia Asiriei. Iar când vorbim despre robie, puteți ști, că aceea nu era ușoară. Intocmai ca în Egipt, Izrailitenii trebuia să luere Asirienilor mult, dar cu puțină plată; de aci provenia multă foame și lipsă. Dacă voiau Asirienii ti suferiau, dacă nu, ti batjocuriau. Ba, un rege ti și ucidea și nici nu lăsa să-i îngroape, ci ti lăpăda după zidurile cetății. Și ce credeți, cine nu putea suferi acest lucru? Tovit. Ce făcea el? Intocmai ca în țara sa, el nu se închină idolilor ca frații săi, ci se ruga lui D-zeu și-i dă jertfă; miluia pe săraci din toate câte avea și pe Iudeii ucși, în ascuns, ca să nu știe regele ti îngropă. De aici veți putea afla, că ce om a fost Tovit? (Credincios și milostiv). Cui nu i-a plăcut de purtarea lui Tovit? (Regelui). Cui ti va fi plăcut? (Lui D-zeu). De aceea doară voi credeți, că pe Tovit nu-l va fi ajuns nici un rău? Dar, nu e așa: „D-zeu pe celce-l iubește îl ceartă”. Tovit e supus cercării, că regele ti ia puțină avere, câtă avea, și nu i-a rămas decât soția și fiul. Pe urmă orbește, și atunci intocmai ca pe Iov, soția sa îl susține cu lucrul mâinilor. Ba, mai auziă și ocări, încât și-a urit zilele. Dar credința neclătită în D-zeu iar i-a ajutat. Cum? Intr'un mod minunat își recapătă vederea și capătă și avuție. El, care a miluit pe deaproapele, a fost miluit de D-zeu. Ascultați dară, frumoasa istorie alui Tovit.

II. Sinteza. (Predarea în 3 părți: credința și milostenia lui Tovit; orbirea lui Tovit; vindecarea și mângâierea).

2. Credința și milostenia lui Tovit. *Intre Iudeii, cari erau în robia Asiriei, în cetatea Ninive era și Tovit. El era om credincios și milostiv. Când era în patria sa, nu jertfia idolilor ca alți Izrailiteni, ci mergea regulat la templu și jertfia lui Dumnezeu. Iar în robie, el nu mănca din jertfele păgânilor, ca frații săi, ci a rămas credincios lui Dumnezeu. Pe lângă aceasta, făcea milostenie fraților săi: dă pâne celor flămânzi, îmbrăcă pe cei goi și îngropă morții. Căci regele, ca să-i batjocurească pe Izrailiteni, ti ucidea și-i lăpăda după zidu-*

rile cetății. Dar, pentru că Tovit îi îngropă, regele i-a luat toată averea și nu i-a lăsat decât soția și pe fiul său Tovie.

Aprofundare. De ce au ajuns Izrailtenii în robia Asiriei? Oamenii din regatul lui Izrail nu slujiau lui D-zeu, ci ridicau altare zeilor și slujiau lui Vaal. Iar, când D-zeu îi admonia prin profeți, ce făceau? Nu se supuneau. De aceea D-zeu, dară, i-a pedepsit cu robie. Dar cum să înțelegem robia? Nu ca pedeapsă de nimicire, ci de îndreptare. Și din ce cunoaștem aceasta? Din viața lui Tovit. El a fost totdeauna drept și credincios, și în patria sa ca în robie, și totuși ajunge și el cu cei răi în robie. Ce va să însemne asta? El stă înaintea Izrailtenilor, ca exemplu de credință, și dacă-i vor urmă, D-zeu iar îi va duce în țara lor.

Cum judecați fapta regelui, care ucide Izrailtenii și nu lasă să-i îngroape? Regele e un tiran fără samăn, dar și om fără de minte. El nu numai batjocorește pe Izrailteni, dar când nu lasă să-i îngroape aduce în primejdie sănătatea poporului (Cum?) Și în loc să se bucure și să-l laude pe Tovit pentru fapta lui bună, îi ia averea și chiar vrea să-lucidă. Deci el vrea să cauzeze Izrailtenilor mari suferințe.

Ce puteau cugeta însă Izrailtenii despre fapta și pătenia lui Tovit? Ei vor fi zis: Fapta lui e frumoasă și bună, dar ce folos, când pentru astfel de lucruri își pierde averea și poate chiar viața. Vedeți, de aceea ei nu-i urmează lui Tovit nici în credință nici în fapte. Când credeți, că s'ar hotări să-i urmeze? Când ar vedea, că pentru credința și milosteniile lui l-ar ajunge vr'un bine. Vom vedea și aceasta.

Reproducere.

2. Orbirea lui Tovit. *Intr'o noapte, fiind Tovit ostent de îngropare, s'a culcat lângă perețele curții. Și fiindu-i ochii deschiși, i-au picat gunoii cald în ochi dintr'un cuib de paseri și și-a pierdut vederea. Și nici un doftor nu s'a aflat să-l vindece. Iar muerea sa îl ocără zicând: „Unde sunt milosteniile și dreptățile tale, iată toate se văd la tine“. Aceasta l-a mahnit foarte și plângând s'a rugat lui Dumnezeu cu durere zicând: „Drept ești Doamne și drept judeci în veac, trimite moartea să mor, că multă mahnire m'a cuprins“. Dar când suferia el în boală și sărăcie, și-a adus aminte, că are la Gavail, din Ragisul Mediei, 10 talanți de argint. Deci, a trimis pe fiul să Tovie să-i aducă.*

Aprofundare. După atâta binefacere Tovit și orbește. Și voi veți zice doară, că de ce mai vine și această nenorocire pe capul lui, dacă D-zeu răsplătește cu bine celor ce-i implinesc poruncile? Dar nu e așa. „D-zeu pe celce-l iubește îl ceartă“. Deci, pe Tovit îl cearcă, ca și mai mult să-l întărească în credință. Pe cine a mai cercat așa? (Pe Avram, pe Iov).

Dar, ce vor fi zis Izrailtenii, când văzură, că Tovit a și orbit? Ei vor fi zis: Iată, ce plătește credința și milostenia lui Tovit. Și de unde știm aceasta? Chiar din cuvintele muerii lui, care-și bate joc de el zicând: „Unde sunt milosteniile și dreptățile tale, iată, toate se văd la tine“. Ce vrea să zică ea? Că pe Tovit, se cuvenea să-l ajungă o soarte mai bună; dar se vede, că credința lui nimic nu plătește. Și dacă muerea lui judecă așa, nici ceilalți Izrailteni nu judecau altcum.

Cu cine asămănați pe soția lui Tovit? (Cu a lui Iov). Iar Tovit de ce se mahneste? Pe el îl doare nerecunoștința semenilor săi și mai vartos necredința soției sale. Cu cine se aseamănă el? (Cu Iov). Dar prin ce se deosebește de acela? El își cere moarte, acela nu. Și are el drept să-și ceară moarte? Nu are,

dar nici nu cere necondiționat, ci încât D-zeu află de drept aceasta. Ce arată dară și prin aceasta? Că și acum crede în D-zeu și se încredințează voinei lui. Deci, ce va face D-zeu în fine? El îi ajută, cum a ajutat și altora. Veți vedea acum.

Reproducere.

3. Vindecarea și mângăierea lui Tovit. *Tovie, fiul lui Tovit, a mers la Ragis, însoțit de un om cu numele Azarie. Când au ajuns la râul Tigru, Tovie s'a coborât să se spele, iar un pește a sărit la el, ca să-l înghită. Azarie a zis: „Prinde peștele acesta“. Tovie l-a prins și l-a tras la uscat. Și iar a zis Azarie: „Spintecă-l și-i ia fierea, că e bună să vindece pe celce nu vede“. Iar Tovie a făcut după cuvântul ingerului. Pe cale Tovie s'a și căsătorit cu fata lui Raguil, din neamul său. Dela Raguil a căpătat el avere multă și a primit și dela Gavail cei 10 talanți. Astfel s'au întors ei acasă și Tovit i-a întâmpinat cu bucurie. Iar Tovie luând fierea peștelui, a frecat cu ea ochii tatălui său, și deloc au căzut solzi de pe ochii lui și a văzut. Când a văzut Tovit iară pe fiul său, a căzut pe grumazii lui și plângând de bucurie a binecuvântat pe Dumnezeu, pentru tot binele, ce i-a făcut.*

Atunci Tovit s'a întors cătră Azarie și voind a-i plăti a zis: „La jumătate din câte ați adus și mergi sănătos“, Azarie însă a răspuns: „Dați mărire lui D-zeu pentru cele ce v'a făcut. Când îngropai tu, morții eu eram cu tine. Și acum m'a trimis Dumnezeu ca să te vindec. Că eu sunt Rafail, unul din cei 7 îngeri, cari aduc rugăciunile sfinților înaintea lui Dumnezeu“. Și s'a dus dela ei ingerul. Tovit muri în etate de 158 de ani.

Aprofundare. Sărac și orb (ceea ce însemnă de 2 ori sărac), Tovit se cugetă la mijloace, cum să-și ajute. Își aduce aminte de cei 10 talanți dela Gavail și cugetă: ce bine i-ar prinde dacă i-ar avea. Deci îi va cere. Dar, orașul Ragis e departe, în Media, altă țară (harta). Călătoria fiului e împreunată cu primejdie, din partea hoților. Trimite deci pe Tovie prin oraș să-și năimiască soț de călătorie și aflând pe Azarie, pleacă. Dar, cum va fi fost călătoria lor? Lungă și obositoare. În cale e râul Tigru și Tovie ajunge în primejdie să-l înghită peștele. (Va fi fost mare). Ce făcù atunci Tovie? S'a spăimântat. Cine eră însă curajos? Azarie. El însuflă curaj lui Tovie să prindă peștele, să-l spintece și să ia fierea. Și la ai cui ochi se cugetă Azarie, ca să-i vindece? La ai lui Tovit. Sărmanul tată, ce noroc ar fi pentru el, dacă i-s'ar duce și leac acasă. Și Tovie ascultă de Azarie; curajul lui crește când e vorba de vindecarea orbirei, căci el vrea să-l vindece pe tatăl său. (El își iubește părintele). El a făcut precum i-a spus Azarie. Deci, ceea ce s'a întâmplat la râul Tigru a fost un lucru minunat. Ce observați în aceasta? Mâna lui D-zeu a lucrat aici.

Dar călătorii își continuă calea. Și ce se întâmplă mai departe? Tovie se însoară, capătă și avere multă dela socrul său, iar dela Gavail aduce cei 10 talanți. Aceasta eră dară o călătorie norocoasă. Și dacă și-au ajuns scopul, ce fac călătorii? Se întorc bucuroși acasă cu avuție și leac de vindecare.

După timp lung, cineva îi așteaptă cu nedumerire. Cine? Tovit. E nedumerit, că oare nu i-se va întâmpla fiului vr'o nenorocire, și că oare, aduce-va el talanții. Dar, precum nu se așteptase, într'o zi, iată, fiul sosește cu soție și avere. Și la întâlnire ce face fiul? Aleargă la tatăl și-i freacă ochii cu fierea peștelui. Și iată minunea: Tovit își redobândește vederea. Cine va putea descrie apoi bucuria lui asupra celor ce văzuse? Deodată și avut și sănătos. Ce ziceți la

aceasta? „Când primejdia e mai mare ajutorul lui D-zeu e mai aproape“. D-zeu a răsplătit credința, milostenia și răbdarea lui Tovit, întocmai ca odinioară alui Iov.

Dar nu s'a terminat istorioara. La succesul acestei călătorii norocoase, în cea mai mare parte a contribuit Azarie, însoțitorul. Fără de el, fiul lui Tovit, nu aducea nici leacul vindecării, nici soție cu avere și nici cei 10 talanți, Tovit recunoaște aceasta. De aceea îl imbie cu plată pe Azarie, și nu câtă au tocmit, ci cu jumătate din averea, ce au adus. Deci, ce om este Tovit? Om drept și recunoscător. Iar Azarie ce face? Nimic nu primește. Le spune să mulțamească lui D-zeu, că a lui este plata. El e ingerul lui D-zeu și a împlinit numai porunca lui. Căci D-zeu i-a văzut credința și toate milosteniile și acum i-a răsplătit. Cui a mai răsplătit D-zeu așa?

Dar, spuneți, ce vor fi învățat acum Izrailiteni dela Tovit? Ei se vor fi convins, că credința și milostenia e bună și mântuitoare. De aceea vor fi părăsit căile păgânătății și se vor fi întors la D-zeu. Iar D-zeu, precum știți, i-a mântuit din robie.

Reproducere.

Recapitularea momentelor etice. *Ce părere v'ati făcut despre Tovit?* Tovit a fost credincios lui D-zeu totdeauna, și în patria sa și în robie. Și nici când e mâhnit de ocări și își cere moarte, nu cade din credință, ci se încredințează voiei lui D-zeu. El a fost milostiv cătră deaproapele său împărțind cu cei săraci bucata sa de pâine, și n'a suferit să-i vadă batjocuriți, când zăceau morți după zidurile cetății, ci i-a îngropat cu primejdia averii și vieții. (Să îngropăm pe cei morți). Deci Tovit au iubit și pe D-zeu și pe deaproapele, cu fapta și cu adevărul; a împlinit poruncile legii (Care?) nu din interes pentru sine, ci pentrucă D-zeu voiește așa. Dar el este și drept și recunoscător; când pe Azarie îl imbie cu jumătate din averea, ce au adus din Media, și nu-i plătește numai cât s'au tocmit.

Ce părere aveți despre muerea lui Tovit și despre Izrailiteni? Și muerea lui și Izrailiteni sunt necredincioși. Ei își bat joc de Tovit, pentrucă, pe urma faptelor sale bune, își perde averea și vederea; ei îi atribuie nefericirea faptelor lui bune și nu cred în răsplata lui D-zeu.

Ce părere aveți despre D-zeu? D-zeu vede credința și milosteniile lui Tovit. Iar răul, se i-l-a trimis, a fost numai cercare pentru a-l întări în credință. Deci prin aceasta arată că-l iubeste; pe urmă după măsura faptelor îi răsplătește. Când Tovit îngroapă morții îi trimite ingerul, ca să-l apere de primejdia din partea regelui. Trimite ingerul, ca să-l însoțească pe Tovie, să-i aducă leac și avere. Prin acestea convinge apoi pe Izrailiteni, că el e D-zeul părinților lor, atotputernic și atotbun, și-i întoarce la credință, ca să-i scoată din robie.

Ce părere aveți despre inger? Ingerul, Rafail, e un serv bun al lui D-zeu; el împlinește voia lui D-zeu și-i stă în ajutor lui Tovit până în fine. Așa se cuvine să fie servitorii.

Recapitularea întregii istorioare.

III. Asociația. 1. Tovit, între toate împrejurările, a rămas credincios lui D-zeu. Pe el nu l-au putut amăgi nici frații de acasă, cari se închinau idolilor și nici păgânii Asirieni, ca să-l părăsească pe D-zeu. Și chiar când ajunge în cea mai mare nenorocire, lipsă și boală se roagă lui D-zeu și se încredințează voiei lui. Așa a rămas el până la moarte. (Cari muritori au

avut asemenea credință? Intre cei puțini, Isus Hristos). Și am văzut, cum D-zeu i-a răsplătit: cu avere, sănătate și viață îndelungată. Așa a binecuvântat D-zeu pe toți credincioșii (Anume?) Și aceea-ce a făcut D-zeu în trecut, face și în zilele noastre, răsplătit pe cei credincioși. Dar S. S. încă ne-o spune aceasta: „*Fii credincios până la moarte și-ți voi da cununa vieții*“ (Ioan 2, 10).

2. Milosteniile lui Tovit au fost bineprimite de Izrailiteni, dar n'au fost prețuite după cuviință. (Ce spune șoția sa?) El însă nu făcea bine pentru lauda oamenilor, ca lor să le placă, ci să-i placă lui D-zeu, împlinind legea. Iar lui D-zeu i-a plăcut aceasta. (Ce ziceă ingerul despre îngroparea morților?) Voi ați mai învățat, că celce miluie pe săraci, împrumută pe D-zeu. Și D-zeu nu rămâne nimănui dator cu împrumutul. Așa văzurăm, că mila lui Tovit a fost răsplătită cu mila lui D-zeu. De aceea și Dl Hristos a zis: „*Fericiti sunt cei milostivi, că aceia se vor milui*“.

IV. Sistemizarea.

„*Fii credincios până la moarte și-ți voi da cununa vieții*“.

„*Fericiti sunt cei milostivi, că aceia se vor milui*“.

V. Aplicarea. Ce vă place în istoria lui Tovit? Ce fapte ar trebui să faceți, ca să vă asemănați lui Tovit? Cunoașteți în zilele noastre vr'un om credincios ca Tovit? Dar milostiv? Ce merită ei dela D-zeu?

Cum înțelegeți cuvintele S. S.: „Fără de credință nu este cu putință a plăcea lui D-zeu?“ Și: „Credința fără de fapte este moartă?“

Nicolae Crișmaru.

Mulțămită publică!

Cuprins de greul durerilor și cufundat în amarul desperărilor, numai acum recules nițel, viu pe calea aceasta a esprimă adânc simțita mea mulțumire tuturor: rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, pentru sincerele lor condolențe manifestate — parte în scris, parte prin graiu viu — din incidentul decedării prea timpurie a scumpei și în veci neuitatei mele fice *Veturia F. Andron*, carea — în „floarea vieții pământesti“ — în al 16-lea an al etății sale, trecu la cele eterne, spre adâncă și vecinică mea întristare.

Tot odată mulțamesc tuturor, celor ce — din depărtare și din apropiere — s'au grăbit, spre mângâierea mea, a da ultimul onor și tribut creștinesc, petrecând până la mormânt pre mult regretata mea fică decedată.

Indeosebi mulțamesc corului vocal „Doina“ din Sânmiclăușul mare — prin escelenta executare a jalnicelor noastre cântări funebreale prin cari mi-a picurat balzam de vindecare în inima-mi cufundată în „marea de întristare“.

Și în fine, adâncă mea mulțămită, rog, s'o primească și dnii preoți celebranți ai probodului, dimpreună cu frații colegi coadjuvanți, precum și întreg publicul asistent la actul de înmormântare; și, asigurându-i pe toți, despre deosebita mea recunoștință, semnez.

Sara-vale, la 8/21 maiu 1913.

Cu dragoste frățească:
Simeon Andron
învățător.

CRONICA.

Comorile din biserica mormonilor. Un fotograf a produs prin îndrăzneala sa mare agitație între mormoni. Dănsul a fotografiat interiorul bisericii mormone din Salt Lake-City și a spus, că va pune la vânzare fotografiile. Vederile acestea, de lot 68, înfățișează comorile ascunse și podcabele nemaipomenit de bogate ale bisericii mormone, pe cari ochii profanilor nu le-au văzut încă. Comorile și biserica întreagă valorează la 70 milioane. Fotografistul din pricină trecuse și el la religia mormonă. Acum se află în țarg cu profetul Smith al mormonilor, căruia i-a făcut oferta să-i cumpere fotografiile, că altcum are să le dea în publicitate. Smith i-a promis $\frac{1}{2}$ de milion, dar fotograful zice, că suma aceasta e prea mică.

Răscoala călugărilor ruși de pe muntele Athos. Printre călugării ruși de pe muntele Athos a început să se arate o agitație neobiceșuită. Starețul mănăstirii Pantelimon a fost destituit din postul său. Rusia a aflat de bine să trimită la muntele Athos mai multe vase de război, cari să ocupe în mod provizor mănăstirea Pantelimon. Patriarhul ecumenic din Constantinopol a protestat energic contra acestui amestec.

Arderea văduvelor. În depărtata Indie și azi se mai practică unele obiceiuri, cari ne dovedesc, ce departe stau acelea popoare de adevărata cultură, întemeiată pe bazele învățăturilor umane ale religiunii creștine. Așa în Indostan, cu toate măsurile severe, ce le iau guvernele, indigenii și azi își mai ard văduvele. Guvernul din Bombay a primit zilele acestea știrea, că murind un indigen fruntaș, văduva acestuia are să fie arsă pe rug. Știrea eră înspăimântătoare, fiind văduva o engleză. S'au trimis îndată soldații la fața locului și într'adevăr rugul eră pregătit, ear văduva zăcea amețită, legată la mâni și la picioare. Barbarii au fost împrăștiați cu ajutorul armelor, iar văduva de 24 de ani a fost scăpată dela moartea pe rug.

Biserica bulgară. Încă în anul trecut Sinodul bisericii din Bulgaria a luat hotărârea, să înființeze în Sofia o facultate teologică; guvernul bulgar a acceptat planul acesta, a și oferit locul pe care se va zidi prima facultate teologică din Bulgaria. De prezent preoții din Bulgaria se pregătesc în două seminarii: unul pentru clerul dela oraș, iar al doilea pentru clerul rural.

Necrolog. Subscrișii în numele nostru și al numeroșilor consăngeni aducem la cunoștința tuturor amicilor și cunoșcuților, că mult iubita noastră mamă și bunică *văd. Maria de Herbay născută Șocander* azi la orele 3 din noapte în etate de 78 de ani și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Inmormântarea s'a făcut joi în 9/22 maiu a. c. la orele 10 a. m., dela locuința din strada Zrinyi numărul 4 b. Odihnească în pace! Arad, la 7/20 maiu 1913. Iuliu de Herbay, secretar de bancă. Silviu de Herbay, colonel ces. reg. Alexandru de Herbay, comerciant. Demetriu de Herbay, major ces reg. Augustin de Herbay, notar cerc. Mierva de Herbay m. Rozvány, Emil de Herbay, căpitan ces. reg. fii și fică. Valeria m. Silviu de Herbay, Mărioara m. Al. de Herbay, Cornelia m. Aug. de Herbay, Paul Rozvány, inginer. Iulia Vajna fid. cu Emil de Herbay nurori și gineră. Flora, Eugenia, Stela, Silvia, Lucia, Zeno, Silviu, Angelina, Eugen, Cornelia, Alma, Aurel, Alexandru, Titus, Emil, nepoși și nepoate.

Sărbare școlară. Școala rom. gr. or. din Roșia arangiază joi în 23 maiu (5 iunie) la orele 11 a. m. în localitatea școlai sub conducerea Inv. I. Stanca o sărbare școlară, cu următorul Program: 1. „Impărate cerese” executat de tin. școlară. 2. Limba română cl. I—II cetirea fluentă; cl. III—V cetirea logică și estetică; cl. V—VI cet. expresivă. 3. „Vivat țara mea” executat de tin. școlară. 4. Declamațiuni cl. I. „Paseri vrednice”; cl. II. „Limba românească”; cl. III. „Ce te legeni codrule?”; cl. IV. „Vestitorii primăverii”; cl. V—VI „Noi”. 5. Mama lui Ștefan cel Mare” exec. de tin. școlară. 6. Lucrul manual. Lucrări plastice de ale elevilor din lut. 7. Desemn. Lucrări de ale elevilor după ob. din natură, din memorie și decorațiuni. 8. Lucrările scripturistice ale elevilor de peste an. 9. Incheiere din partea Inv. Iosif Stanca. La această serbare sunt invitați părinții elevilor precum și toți binevoitorii școlai și culturii românești. Intrarea e liberă.

Cronica bibliografică.

Premiu pentru examene. Cel mai potrivit premiu pentru copilașii noștri cu ocaziunea examenelor este: *Biblioteca Școlaiilor* din care a apărut până acum o serie de 10 numere, cu un cuprins ales, variat, instructiv și moralizător. Nimic nu vorbește mai convingător despre importanța acestei biblioteci, ca împrejurarea, că într'un an și jumătate dela înființare s'a răspândit între școlari în peste 60,000 de exemplare, și așa pentru micuții noștri a ajuns un factor cultural de forță. Seria întreagă (cam 11 coale de tipar) costă 66 fil. învățătorilor, cari nu sunt fundatori li-se dă un rabat de 15%, iar fundatorilor cari au plătit taxa de fundare de 5 cor. un rabat considerabil de 30%. Taxele de fondare și comandele să se adreseze: Dr. V. Stan, prof. semin. Nagyszeben, Hermannsplatz 4/a. Cuprinsul: Nr. 1. Legende de S. Fl. Marian. Prețul 6 fil. Nr. 2. I. T. Mera: Cenușotca, poveste. Prețul 12 fil. Nr. 3. V. Alecsandri: Balade populare. Prețul 6 fil. Nr. 4. Din lumea paserilor. Prețul 6 fil. Nr. 5. V. Alecsandri: Sentinela română. Prețul 6 fil. Nr. 6. Prihoral. Prețul 6 fil. Nr. 7. Împăratul Rogojină. Prețul 6 fil. Nr. 8. În noaptea sfântă. Prețul 6 fil. Nr. 9. Țara pomilor. Prețul 6 fil. Nr. 10. Luptele lui Traian cu Dacii. După A. Vlahuță. Pr. 6 fil.

Concurs.

În urma autorizării Ven. Consistor diecezan de sub nr. 1976/1913 pentru îndeplinirea postului de capelan permanent, post sistemizat pe lângă parohul-ppresbiter din Mariaradna, prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele acestui post sunt: a) jumătate din întreg venitul parohial; b) cvota din întregirea pentru capelani; c) onorarul preliminar pentru prevederea agendelor scripturistice ale cancelariei ppresbiterale; d) onorarul pentru catehizarea la școlaiile străine din loc.

Dela recurenți să cere ecalificațiune de clasa primă; în lipsa acestora să admit și recurenți cu ecalificațiune de clasa a doua.

Alesul va avea să provadă toate agendele parohiale și cele scripturistice ale cancelariei ppresbiterale; să catehizeze elevii școlaii confesionale și pe cei gr. or. rom. ai școlaiilor străine din loc.

Reflectanții să-și trimită recursele lor ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului pa-

rohia din Mariaradna, la oficiul ppresbiteral tot de acolo, iar dâșii să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din loc spre a se arăta poporului.

Din ședința comitetului parohial, ținută în 5/18 maiu, 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor la școala confesională gr. or. rom. din Corbești (Maroshollód) cottul Aradului, protopresbiteratul Mariaradna să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt: 1. bani gata 280 cor.; 2. pentru conferințe 10 cor.; 3. pentru rescumpărarea fânului 48 cor.; 4. pentru încălzirea salei de învățământ 3 stângeni de lemne; 5. în bucate: 6 șinici grâu și 6 șinici cucuruz; 6. cvartir liber cu intravilanul școalei; 7. 9 stângeni de lemne din care se va încălzi și sala de învățământ.

Intregirea salarului fundamental și cvinevenalele se vor cere dela stat conform art. XXVII din 1907.

Dările publice după beneficiu și grădină cad în sarcina alesului. De curățirea salei de învățământ să va îngrijă comuna bisericască, iar curățirea locuinței învățătoresți cade în sarcina alesului.

Alesul e obligat să presteie serviciile cantonale în și afară de biserică, să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericesti (răspunsurile liturgice) fără alta remunerație.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune, sunt avizați, ca recursele lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parohial din Corbești (Maroshollód) să le susțearnă până la terminul sus indicat Prea Onoratului Oficiu protopopesc gr. or. rom. în Mariaradna, având a se prezenta în sfânta biserică gr. or. rom. din loc spre a-și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericesti.

Corbești, din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută la 10/23 martie 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter inspector de școale.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala confesională gr. or. română din comuna Petriș (Marospetres) protopresbiteratul M. Radna, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) în bani gata 700 cor.; b) în relutul lemnelor 80 coroane; c) dela înmormântări unde va fi poftit cu liturgie 3 cor., fără liturgie 2 coroane; d) din cantorat 10 cor.; e) locuință cu 2 încăperi, culină, cameră victuală, staul pentru vite și grădină pentru legumi; f) pentru scripturistica 10 cor.; g) pentru conferința învățătorescă 20 cor. Cererea pentru întregirea salarului s'a înaintat la vremea sa înaltului guvern.

Dela recurenți să cer următoarele documente 1. Estras de botez. 2. Testimoniu de cvalificațiune. 3. Declarațiune de când își formează pretenziune la cvinevenal. Alesul va avea să-și ocupe postul îndată ce va fi întărit din partea Ven. Consistor.

Se notifică, că contribuțiunea după grădină și beneficiul învățătoresc are ale solvi azufructuarul; iar

despre încălzirea salei de învățământ și lemnele trebuincioase se va îngrijă comuna bisericască, precum și despre vâruirea salei de învățământ și a edificiului pe din afară, iar de locuința învățătorului se va grijă respectivul.

Alegândul învățător va avea să instrueze elevii în cântările rituale, a prevede strana în biserică, a conduce socoțile fără altă remunerațiune.

Recurenții cari vor dovedi capabilitatea de a conduce corul vor fi preferiți. Ori cine va fi ales, nu poate conta la remunerațiune pentru conducerea corului, și cea votată provizor cu ziua alegerii încetează.

Recurenții au să susțearnă Prea On. oficiu protopresbiteral în M. Radna recursurile lor, iar în timpul legal a se prezenta în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută la 16/29 aprilie 1913.

Iosif Cimponeriu

președinte.

Partenie Mirza

notar.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu* protopresbiter.

—□—

1—3

Licitațiune minuendă.

În temeiul ordinului Ven. Consistor diecezan român ortodox din Arad Nr. 1985/913 se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor de renovare a sfintei biserici și îngrădirea intravilanului dela biserică din Capolnaș cu gard de grilaj, care se va ținea în școala confesională din Capolnaș în 26 maiu (8 iunie) 1913 la 10 ore a. m.

1. Prețul de exlamare pentru renovarea bisericii este 11.810 coroane și 88 fileri; iar pentru îngrădire 3352 coroane și 62 fileri.

2. Reflectanții au să depună înainte de începearea licitațiunii în bani gata, ori în hârtii de valoare acceptabile 10% din prețul de strigare.

3. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

4. Pentru participare la licitațiune sau pentru vederea celor de sub punctul 3 reflectanții nu pot să și formeze nici un drept de diurnă și spese de călătorie.

5. Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările acelu reflectant în care va avea mai multă încredere — fără privire la rezultatul licitațiunei.

Capolnaș din ședința comitetului parohial ținută la 5/18 maiu 1913.

Ioan Micu

v. preș. com. par.

Antoniu Moldovan

not. com. par.

—□—

1—3

A apărut

◆ CAZANIA ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la:

◆ LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD. ◆

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruce pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint china	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazană, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și destușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.